

Kántás Balázs

KÖNYVTÁRFILATÉLIA

KÖNYVTÁRÉPÜLETEK
BÉLYEGEKEN

Kántás Balázs
KÖNYVTÁRFILATÉLIA
KÖNYVTÁRÉPÜLETEK BÉLYEGEKEN

Az elektronikus szakkönyv szerzője:
Dr. Kántás Balázs PhD
muzeológus, tudományos tanácsadó, Bélyegmúzeum
ORCID-azonosító: 0000-0003-0927-772X

Lektorálta:
Prof. dr. Borsi-Kálmán Béla DSc
nyugalmazott egyetemi tanár, ELTE BTK

ISBN 978-615-6740-03-8

Felelős kiadó: Dr. Zsávolya Zoltán PhD

HUNGARICA ELECTRONICA
BUDAPEST, 2024

MOTÍVUMFILATÉLIAI BEVEZETŐ EGY RÖVID MOTÍVUMBÉLYEG- KATALÓGUS ELÉ

Bár ez a vélemény meglehetősen szubjektív egy jelenleg, a jelen kézirat elkészítése idején éppen filatéliai szakterületen dolgozó történész, muzeológus-levéltáros-könyvtáros tollából, de a bélyeggyűjtés kétségtelenül máig az egyik legnagyobb változatosságot, szellemi és esztétikai élményt kínáló értelmiségi hobbi-tevékenységek közé tartozik annak ellenére, hogy az utóbbi évtizedekben mind idehaza, mind a nemzetközi szintén kétségtelenül veszített a népszerűségéből. Ez még akkor is így van, ha

világunk gyors fejlődése, digitalizációja és automatizációja a bélyeget, ezt a hagyományosan papíralapú dokumentum-/irat-/aprónyomtatvány-típust is új társadalmi kontextusba helyezi, új fajtáinak megjelenését idézi elő, és új társadalmi, hivatali és kulturális funkciókat kölcsönöz neki. Az 1840-től megjelent mintegy 600 ezer bélyeg (és számtalan egyéb filatéliai tárgy) motívumokban gazdag, távoli országok történelmébe, hagyományaiba és kultúrájába betekintést engedő világa szinte kimeríthetetlen, és többek között az a csodálatos benne, hogy az újabb és újabb kibocsátások révén folyamatosan bővül. Az eredetileg kizárólag postai bérmentesítésre szolgáló, apró értékpapírok állami és magán postaszolgálatok általi folyamatos

kibocsátása mára elsősorban inkább a gyűjtői igényeket szolgálja ki, új és új, sokszor egyre hivalkodóbb és formabontóbb grafikai tartalommal a hivatali okmányfunkció, postai bérmentesítés helyett. Gyűjtésével, történetének, motívumainak és nyomdai, technikai előállításának tanulmányozásával pedig önálló történeti segédtudomány, a filatélia foglalkozik.¹

Tematikus bélyeggyűjtésnek (ennek talán egy szűkebb területét pedig elsősorban Magyarországon motívumgyűjtésnek, illetve motívumfilatéliának – angolul jellemzően *topical philately*, *topical stamp collecting* vagy

¹ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. HARSÁNYI Luca – IGNÁCZ Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008.

thematic stamp collecting) azt a filatéliai ágat, gyűjtési és érdeklődési területet nevezzük, amikor valaki csak egy témába tartozó bélyegeket gyűjt, illetve tanulmányoz.² Ide tartozik az eseményfilatélia is, amely évfordulókat, eseményeket (sportesemények,

² Magyarországon számos jó színvonalú motívumfilatéliai könyv, illetve tematikus kiállítási katalógus, bélyegkatalógus megjelent. Például lásd:

ÁCS Imre, *Magyarország hadtörténelme bélyegeken*, Budapest, Honvéd Kiadó, 1998.

Dr. ZOLTÁN János, *Vadászat bélyegeken*, Magánkiadás, Budapest, 2002.

Dr. FORGÓ Béla, *Festmények és grafikák Magyarország bélyegein*, Budapest, MP Press Bt, 2003.

SZABÓ Jenő, *Bélyegrapszódia* [A Bélyegmúzeum zenét és zeneszerzőket megjelenítő bélyegekből készült, tematikus bélyegkiállításának katalógusa], Budapest, Bélyegmúzeum, 2015.

hadi események, születési évfordulók stb.) ábrázoló bélyegek gyűjtését jelenti. A tematikus filatéliát és a motívumfilatéliát régebben azonos gyűjtési területnek tekintették, mára azonban két önálló, egy tágabb és egy szűkebb filatéliai ágról van szó.³ A kettőt persze olykor nehéz elhatárolni

³ Erre egyébként a jeles magyar filatelista, Bánás Artúr, a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége Tematikus Szakosztályának elnöke hívta fel a jelen esszé szerzőjének figyelmét, amelyért ez úton is köszönettel tartozik. A szerző cikkét a magyar motívumfilatélia történetének tárgykörében lásd: BÁNÁS Artúr, *„Hol tart valójában a tematikus filatélia?”*, Bélyegvilág, 2018/3, 6.

Köszönettel tartozom továbbá Rill Attila, dr. Egerszegi György és Derecskei Attila Gyűjtőtársaknak, a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége prominens tagjainak, akik termékeny polémia keretében hívták fel figyelmemet a két gyakran összemosódó filatéliai ág közötti különbségekre.

egymástól, azonban a tematikus gyűjtés elvileg valamely (tágabb) témához kapcsolódó bélyegek és egyéb filatéliai tárgyak gyűjtését (pl. postatörténet, repüléstörténet, közlekedés stb.) jelenti, tehát a bélyegek tematikus alapon való gyűjtése és tanulmányozása az úgynevezett tematikus filatélia, míg a motívumgyűjtés/motívumfilatélia a bélyegábra által megjelenített képre, képi tartalomra korlátozódik – ha például állatokat, vagy még korlátozottabban adott rendszertani csoportba tartozó állatokat, növényeket, bizonyos típusú járműveket stb. megjelenítő bélyegeket gyűjtünk és tanulmányozunk, akkor tulajdonképpen

motívumfilatelisták vagyunk.⁴ A motívumalapú bélyeggyűjtés témái nyilván lehetnek állatok, növények, híres emberek, közlekedési eszközök, képzőművészeti alkotások, néprajzi csoportok és viseletek, vagy akár épületek és tájak is.⁵ A lehetőségek a bélyegek egyre több mindenre kiterjedő képi tartalmával együtt szinte végtelenek, a nagy mennyiségű megjelent bélyeg és bélyegváltozat okán pedig mindenképpen ajánlatos, hogy aki gyűjtésükre adja a fejét, az valamilyen módon, akár kibocsátó országra korlátozva, akár időszakra

⁴ NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145–154.

⁵ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. HARSÁNYI Luca – IGNÁCZ Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008, 36–37.

szorítkozva, akár tematikus, akár ezen belül motívumalapon behatárolja gyűjtői hobbijának területét.

A tematikus alapú, illetve szűkebben a motívum alapon történő gyűjtés majdnem egyidős a magával bélyeg történetével. Amikor a 19. század végén a posták emberek portréi, címerek és egyéb egyszínű bélyegek kiadása helyett inkább színes, tematikus bélyegek kiadása mellett döntöttek, és a bélyegek külleme, grafikai tartalma, képi elemei egyre változatosabbá és színesebbé váltak, és egyre jobban elterjedt a tematikus gyűjtés és a motívumgyűjtés. Az 1920-as évek végén a szemlélet kellően elfogadottá vált,⁶ és ez a bélyeggyűjtési ág a

⁶ Lásd a magyar szakirodalomban bővebben például:

bélyegszakkönyvekben, filatéliai kiadványokban is egyre gyakrabban jelent meg, mint a filatélia egyre inkább önálló és egyre többek által igen nagyra értékelt területe.⁷ A Nemzetközi Filatéliai Szövetség (Fédération Internationale de Philatélie, FIP), a bélyeggyűjtők legrangosabb nemzetközi szervezete ugyanakkor csak a tágabb értelemben vett tematikus filatéliát (angolul: *topical philately* vagy *thematic philately*,

HAJDU Endre, *Bélyeggyűjtés*, Budapest, Medicina Kiadó, 1970, 60–64.

Illetve: DABÓCZY András – GLATZ István – NAGY László – Dr. SZÖRÉNYI Miklós – VAS István, *A bélyeggyűjtés kézikönyve*, Budapest, Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége, 2004, 54–57.

⁷ Lásd bővebben: NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145–154.

franciául: *philatélie thématique*, németül viszont: *Motivphilatelie* vagy *thematische Philatelie*, a két kifejezés nagyjából ugyanazt jelenti) ismeri el önálló filatéliai versenyszakágként és gyűjtési területként, csak és kizárólag motívumalapú filatéliai anyaggal ezért nem is igazán lehet nagyobb nemzetközi bélyegkiállításokra benevezni.⁸ A Nemzetközi Filatéliai Szövetség, a FIP értelemszerűen maga is fenntart egy tematikus szakbizottságot. A rangos nemzetközi szakmai szervezet honlapján az alábbi definíció olvasható:

⁸ Erre többek között dr. Rill Attila hívta fel a figyelmet a MABÉOSZ levelezőlistáján, amiért ezúton is köszönet illeti.

„A tematikus filatélia olyan bélyegek és egyéb filatéliai tárgyak gyűjtése, amelyek egy témát illusztrálnak, dolgoznak fel: madarak, foci, történelem, művészet, életmód, fák stb. A téma (theme) kifejezésnek itt dinamikus jelentése van, amely a gyűjtő általi személyes kidolgozását jelenti, aki egy teljes történetet épít az adott téma köré.

Valaha a bélyeggyűjtemények egy ország vagy országcsoporthoz tartoztak. A bélyegeket általában a kibocsátás dátumának sorrendjében mutatták be. Ez ma már nincs így. A tematikus gyűjtemény a lehető legszélesebb körű filatéliai anyagból áll, a postagazgatások lehető legszélesebb köréből, mindenféle időbeli megkötés nélkül. Minden egyes kiválasztott tételnek kapcsolódnia kell a témához, és azokat

legmegfelelőbb sorrendben kell elrendezni, hogy elmeséljék a történetet.

A történet vázlata tervként (plan) kerül bemutatásra, amely a téma kialakulásának lépéseit mutatja be. A terv hasonló egy könyv tartalomjegyzékéhez, és általában fejezetek és alfejezetek szerint szerveződik, amelyek láthatóvá teszik a történet logikus folyását egy világos és következetes szál mentén.”⁹

Ebből a hivatalos, rangos nemzetközi szakmai szervezet által meghatározott definícióból is látszik, hogy a tematikus

⁹ *What is Thematic Philately?*. A Nemzetközi Filatéliai Szövetség honlapja.

<http://www.fipthematicphilately.org/what.html>

Letöltés ideje: 2023. december 16.

filatélia egy tágabb, komplexebb, a gyűjtők számára nagyobb kreativitást és szellemi mozgásteret, nagyobb kihívást jelentő keretet, sőt, inkább egész keretrendszert jelent, míg a motívumfilatélia leginkább azonos bélyegábrát tartalmazó bélyegek gyűjtését (és tanulmányozását) jelenti, és inkább az adott filatéliai tárgy szűkebb vizuális, grafikai tartalomra koncentrál, nem annyira az egyes filatéliai tárgyak közötti lehetséges, komplex tematikai kapcsolatokra. Míg a tematikus filatélia versenyszakág, addig a motívumfilatélia, mondhatjuk akár némi leértékeléssel, leginkább egy szűkebb gyűjtési területet jelent. A professzionális, bélyegkiállításokon is induló gyűjtők jellemzően a tematikus filatéliát ismerik el inkább, a

motívumgyűjtést pedig sokan egy kevésbé komplex területnek gondolják. A motívumgyűjtemények a gyűjtők szorgalmas munkája és kreativitása által tematikus gyűjteményekké bővíthetők, és az egyszerűbbtől az összetettebb tartalom felé haladva fokozatosan fejleszthetők. Ezzel együtt művelődéstörténeti szempontból nyilván mindkét megközelítés igen érdekes lehet.

A tematikus alapú bélyeggyűjtés történetének igen fontos állomása volt, amikor 1949-ben megalakult az Amerikai Tematikus Szövetség vagy Amerikai Tematikus/Motívumfilatéliai Szövetség (ATA, *American Topical Association*), és a szervezet elsődleges szakmai célja lett, hogy folyamatosan frissített témajegyzéket

biztosítson a különböző motívumokat ábrázoló, illetve különböző témák szerint csoportosítható bélyegekről a gyűjtők számára. Ma az ATA tagjainak száma meghaladja az 50 000-et, tagjai közel száz országból kerülnek ki, és időről időre részletes kiadványokat jelentet meg széles témakörben. Napjainkban is ez a motívumfilatélia, tematikus bélyeggyűjtés egyik legnagyobb és legrangosabb, bár amerikai székhelyű, de lényegében nemzetközi szinten jelenlevő és működő szakmai szervezete, és jelentős segítséget nyújt a tematikus bélyeggyűjtőknek, bárhol is éljenek és gyűjtsenek bélyeget a világon.¹⁰

¹⁰ A szervezet honlapját lásd: <https://americantopical.org/>
Letöltés ideje: 2023. november 17.

A szervezet időről időre az egyéb szakirodalom közreadása mellett komoly, szakmailag megalapozott tartalmú kézikönyveket is kiad a tematikus bélyeggyűjtés témakörében.¹¹

Az Amerikai Tematikus Szövetséghez hasonló módon, napjainkban a legnagyobb nemzetközi bélyegkatalógusok kiadói már külön a tematikus- és motívumgyűjtőknek szánt tematikus, illetve szűkebb értelemben vett motívumkatalógusok kiadásával is foglalkoznak, amelyek természetesen színes bélyegillusztrációkat tartalmaznak a

¹¹ Lásd például:

<https://americantopical.org/Sys/Store/Products/55705>

Letöltés ideje: 2023. december 21.

bélyegek világában való eligazodáshoz.¹² (Ha úgy tetszik, a jelen motívumfilatéliai kiadvány is felfogható és értékelhető egy motívumalapú, válogatott elektronikus bélyegkatalógusként, és talán nem is feladata, hogy annál sokkal többként funkcionáljon). Mára ezenfelül hagyománnyá váltak a motívumgyűjtők számára rendezett versenyek, a tematikus filatélia pedig szerencsére önálló versenyszakággá emelkedett.¹³

¹² A *Michel* német kiadású bélyegkatalógusnak többek között vannak például motívumkatalógusai is, amelyeket a cég időről időre kiad. Lásd többek között: <https://www.schaubek.de/MICHEL-thematic-catalogues> – Letöltés ideje: 2023. november 17.

¹³ NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története*, Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., 2010, 145–154.

A Wikipédia vonatkozó magyar nyelvű, részletes szócikke többek között az alábbi motívumfilatéliai területeket sorolja fel leggyakoribbként:

„Számos elterjedt motívum létezik ebben a körben. A tematikus bélyeggyűjtés témáját a motívumgyűjtő választja ki, viszont a bélyegek változatossága miatt figyelnie kell arra, hogy ne túl széles körben gyűjtsön bélyegeket (pl. madarakat), hanem korlátozódjon le a gyűjtés alkategóriákra (pl. vörösbegyek, pingvinek, sasok).

A széleskörűbb motívumok a következők:

- állatok – madarak, lovak, macskák, kutya, halak, rovarok (lepkék), pókok, kagylók, rákok, kígyók, gyíkok*
- növények – virágok, fák, gyümölcsök*

- *gombák*
- *járművek – vasút, hajók és vitorlák, autók, repülőgépek, léggömbök*
- *híres emberek – fizikusok, kémikusok, feltalálók, nők, írók, költők, festők, fáraók stb.*
- *épületek, építmények*
- *tájak, tájképek, földrészek – Antarktiszt*
- *sport – sportolók, olimpiai játékok, labdajátékok, vb-k*
- *csillagászat, űr, űrhajósok (Apollo-program), égitestek*
- *festmények – portrék, aktok, híres emberek festményeken*
- *kultúra; népek, hagyományok, szokások, népviseletek, vallások; szimbólumok; táncok*
- *edények, szobrok, tárgyak, kincsek, érmék*
- *jeles napok - karácsony, húsvét, Valentin-nap*

- *címerek, zászlók, térképek*
- *postatörténet, bélyeg a bélyegen*
- *ifjúság - játékok, mesék, rajzfilmek, képregények, gyermekrajzok*
- *cserkészlet*
- *EUROPA-bélyegek*¹⁴

¹⁴ Tematikus bélyegyűjtés – Wikipédia-szócikk.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Tematikus_b%C3%A9lyegy%C5%B1jt%C3%A9s – Letöltés ideje: 2023. november 16.

A téma nemzetközi szakirodalomból lásd válogatásszerűen:

A. J. BRANSTON, *Thematic and Topical Stamp Collecting: A Practical and Comprehensive Handbook for Thematic, Topical, and Subject collectors*, London, Batsford, 1980.

Alma LEE, *Introduction to Thematic Collections*, London, The British Philatelic Trust and the National Philatelic Society, 1983.

W. E. J. VANDEN, *Handbook of Thematic Stamps*, Limassol, British Thematic Society, 1994.

A tematikus filatélia, és azon belül persze a szűkebb motívumfilatélia egyik – és kétségtelenül a gyűjtők körében máig legnépszerűbb – ága az élővilág-motívumokat, állatokat, növényeket, természeti környezetet ábrázoló bélyegek gyűjtése. (Az állatok pedig talán valamivel népszerűbbek a tematikus bélyeggyűjtők körében, mint a növények.) A motívum alapján való bélyeggyűjtésnek tehát a flóra és fauna tematikájú bélyegek adják nemzetközi szinten is az egyik leggazdagabb és legjelentékenyebb, szinte kimeríthetetlen területét.¹⁵

¹⁵ NIKODÉM Gabriella – SZABÓ Jenő, *A magyar bélyeg története.*
i. m.

Itt pedig el is érkeztünk a jelen rövid motívumfilatéliai/tematikus filatéliai (a definíciókkal a szerző egyre jobban próbált vigyázni, de nem biztos, hogy minden esetben sikerült neki) esszé és elektronikus kiadvány témájához, mely a könyv címe alapján nyilvánvalóan a könyvtárak filatéliai jelenléte. Mindazonáltal eszemben sincs egy alapvetően motívumfilatéliai témájú, bélyegek digitális másolatát közlő katalógus rövid bevezetőjében a mindenkori Kedves Olvasót hosszabb könyvtártani és könyvtártörténeti eszmefuttatásokkal untatni, hiszen a könyvtár társadalmi funkciója nyilvánvaló – bár napjainkban a világ gyors digitalizációnak köszönhetően ez is folyamatos változáson, átalakuláson megy keresztül. Annyit mindenesetre mindenképp

hasznos megemlítenem, hogy elvileg könyvtárnak nevezik a bármiféle adathordozón rögzített dokumentumok tárolására kialakított helyet, épületet, és az e dokumentumok gondozására, feltárására és szolgáltatására hivatott intézményt. A tárolt információ-hordozókat rendszer (katalógus, jegyzék) szerint rendszerezik, archiválják, és az olvasók (könyvtárhasználók) számára hozzáférhetővé teszik. A magyar könyvtár szó egyébként a görög *bibliothéka* tükörfordítása. Magyarországon a könyvtárak működését az 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szabályozza, és az alábbi meghatározást alkalmazza a könyvtár definiálására: „az e törvényben meghatározott könyvtári dokumentumok

*rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését és használatát biztosító szervezet.”*¹⁶ Egyébiránt a honi könyvtárügy működésének tanulmányozását talán a magyar nemzeti könyvtár, az Országos Széchényi Könyvtár honlapjának¹⁷ átböngészésével érdemes kezdeni, ha valaki kedvet kapna e témában való elmélyüléshez, és nem csupán olvasóként érdeklődik a könyvtárak iránt, hanem az intézmények

¹⁶ Lásd bővebben:

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700140.tv>
Letöltés ideje: 2023. december 18.

¹⁷ Az Országos Széchényi Könyvtár honlapja.
<https://www.oszk.hu/oldal/kueldetes-strategia>
Letöltés ideje: 2023. december 27.

működésének szakmai háttere, a bennük folyó komoly munka hogyanja is érdekli.

Egyik vállalt célom ugyanakkor, hogy a jelen kis motívumkatalógussal felkeltsem az Olvasók, akár a fiatalabb korosztályhoz tartozók érdeklődését ne csupán a szűk értelemben vett bélyegmotívum-gyűjtés, de ezzel együtt a közgyűjtemények, e történelmünket, tudásunkat és kulturális identitásunkat őrző, fontos és különleges társadalmi memóriaintézmények iránt, és kiemelkedő fontosságukra a rohanó 21. században is felhívjam a figyelmet.

A könyvtárak filatéliában való jelenléte ugyanakkor sajnos, nem mondható számottevőnek – elsősorban a világ nagy, nemzeti könyvtárainak épületei és/vagy ezek belterei, olvasótermei jelennek meg

postabélyegeken, általában valamilyen jeles alkalom, például fennállásuk, megnyitásuk kerek évfordulója kapcsán, és a közreadó is meglepődött, kutatása során más bélyegmotívumokhoz képest mennyire kevés, a szó legszűkebb értelmében könyvtárat ábrázoló bélyegre bukkant. A jelen rövid motívumkatalógus jelenleg mindazonáltal elsősorban a könyvtárként funkcionáló épületeket ábrázoló bélyegekre szorítkozik, és egy későbbi, tágabb horizontú könyvtárfilatéliai, vagy akár közgyűjtemény-filatéliai kutatás alapjául szeretne szolgálni...

A jelen rövid elektronikus (motívum)filatéliai szakkönyvben igyekszem a lehető legjobb, elsősorban szűkebb motívumalapú válogatást nyújtani a világ

postaszolgálati által kibocsátott, könyvtári épületeket vagy épületrészleteket ábrázoló bélyegeiből. A közreadott filatéliai anyag a szerkesztő szándékai szerint a téma áttekinthető keresztmetszetét nyújtja olvasóinak, megtekintőinek. A válogatás során a közreadó a legtöbb esetben igyekezett megmaradni a szigorú értelemben vett filatéliai objektumoknál, és főként olyan bélyegek/kisívek/blokkok képeit választotta ki közlésre, amelyek névértékkel rendelkeznek, és postai bérmentesítésre elméletileg valóban használhatók.¹⁸

¹⁸ Ahol esetleg mégis kétes legitimitású bélyeg került a válogatásba, azt a közreadó zárójelben mindig jelezte. A nem legitim körülmények között megjelent bélyegek között ugyanis kétségtelenül akadnak dekoratív, gyűjtési

Azért használok kellő óvatossággal itt is, az *elméletileg* határozószót, miként tettem azt korábban minden motívumválogatásom esetében, mert egyes kevésbé fejlett, főként afrikai és ázsiai országokban gyakori jelenség a *fantombélyeg*-kiadás, amely azt jelenti, hogy bár egy adott bélyegkiadáson szerepel államjelzés és névérték, azt nem feltétlenül az adott állam kormányzatának vagy postaszolgálatának megbízásából vagy engedélyével nyomtatják ki,¹⁹ hanem elsődlegesen gyűjtői igények kielégítésére, profitszerzés céljából hozzák létre, és kerül

szempontból is igen érdekes és esztétikai értelemben is értékes darabok.

¹⁹ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, ford. HARSÁNYI Luca – IGNÁCZ Krisztián, Budapest, Kossuth Kiadó, 2008, 58–59.

forgalomba bizonyos piaci szereplők, cégek tevékenysége által.²⁰ Ebből kifolyólag pedig lehetséges, hogy az adott bélyeg szigorú filatéliai és postajogi értelemben csupán bélyegnek látszik, de a nemzetközi postaforgalomban nem feltétlenül fogadnák el, ha valaki bérmentesítésre próbálná meg használni.²¹ A kétes legitimitású bélyegkiadásoknak, fantombélyegeknek, illegális bélyegeknek ugyanakkor mára maguknak is jelentős gyűjtői piacuk van, és mivel az egyre inkább digitálissá váló világban, az elektronikus kommunikáció és az automatizált postakezelés korában már a hivatalos, többnyire állami monopólium alá

²⁰ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, 58–59.

²¹ James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, 58–59.

tartozó bélyegkiadás is egyre inkább a gyűjtői igények kielégítését, a kormányzatok és postaszolgálatok ily módon történő profitszerzését, nem pedig a postai bérmentesítést, a küldemények célba juttatási díjának megfizetését és ennek igazolását szolgálja, a legitim és illegitim bélyegkiadásokat is egyre nehezebb elhatárolni, megkülönböztetni egymástól.²²

A jelen szerény motívumfilatéliai kiadványban közreadott bélyegek digitális másolatait (mindössze 76 darab, ami nem egy jelentős szám) nonprofit, tudományos, ismeretterjesztési és közművelődési céllal tettük közzé, internetes forrásaikat többnyire korábbi, elektronikusan is

²² James MACKAY, *Bélyegek és bélyeggyűjtés*, 58–59.

elérhető, tematikus filatéliai szakmai kiadványok, bélyeggyűjtéssel kapcsolatos honlapok, illetve értelemszerűen internetes aukciós házak és webáruházak weboldalai képezik. A közreadó bízik abban, hogy gyűjtése szerény eredménye felkelti akár a motívumfilatélia iránt érdeklődő profi filatelisták, akár kezdő, adott esetben a fiatalabb korosztályhoz tartozó érdeklődők, ifjúsági bélyeggyűjtők figyelmét. A könyvben közölt, szerencsére az esetek többségében megfelelő felbontású képek forrása igen sok esetben a *Colnect.com*²³ nemzetközi gyűjtői és aukciós portál, amely többek között a világ postabélyegeinek szabadon elérhető, online

²³ <https://colnect.com>

Letöltés ideje: 2023. december 15–27.

elektronikus katalógusaként is nagyon jól használható, és szinte minden bélyegről jó minőségű, de legalábbis elektronikusan közölhető, a filatéla tájékozódáshoz rendkívül hasznos másolatot közöl.

A bélyegek képeinek közlésénél lehetőség szerint mindig feltüntettem a nagyobb, rangosabb nemzetközi bélyegkatalógusok (elsősorban a Közép-kelet-Európában nagy presztízsű német Michel, esetleg ennek hiányában a francia Yvert et Tellier, illetve a brit Stanley Gibbons; magyarországi kibocsátású bélyegek esetében a Philatelica Hungarica Kft. által kiadott hazai bélyegkatalógus, ahol pedig csak az állt rendelkezésre, a *Colnect* nemzetközi gyűjtői adatbázis) számait, így az adott bélyeg beazonosítása könnyen lehetséges bárki

számára. A magyarországi könyvtárakat elhelyező épületek, így az Országos Széchényi Könyvtár és a Budai Vár esetében kimondottan megengedő és részrehajló voltam. Ez alkalommal ugyanakkor nem tüntettem fel a bélyegek méretét, fogazatát, a nyomdatechnikát, amellyel készültek, illetve egyéb lényeges filatéliai adatokat, ugyanis azokat a nagyobb nemzetközi katalógusok, illetve a *Colnect.com* ezeket alapul vevő online adatbázisa ezeket a legtöbb esetben tartalmazzák.

Deklarált célom, hogy a lehető legtöbb teret engedjek a bélyegek által hordozott művészi és forrásértéknek, vizuális információnak. A válogatásom alapja tehát minden esetben a bélyeggrafika tartalma és persze esztétikai értéke volt, és a jelen

motívumkatalógus közreadásánál is
elsősorban alkalmazott grafikai
műalkotásként tekintek a közölt bélyegekre.

**VÁLOGATOTT
KÖNYVTÁRI
ÉPÜLETEKET
ÁBRÁZOLÓ
BÉLYEGEK
A VILÁGBÓL**

Spanyol Nemzeti Könyvtár
Spanyolország, 1916
Michel ES D12

Budai Vár – ma az Országos Széchényi Könyvtár székháza is
Magyarország, 1929
Michel HU 422A
Philatelia Hungarica Katalógus HU 453B

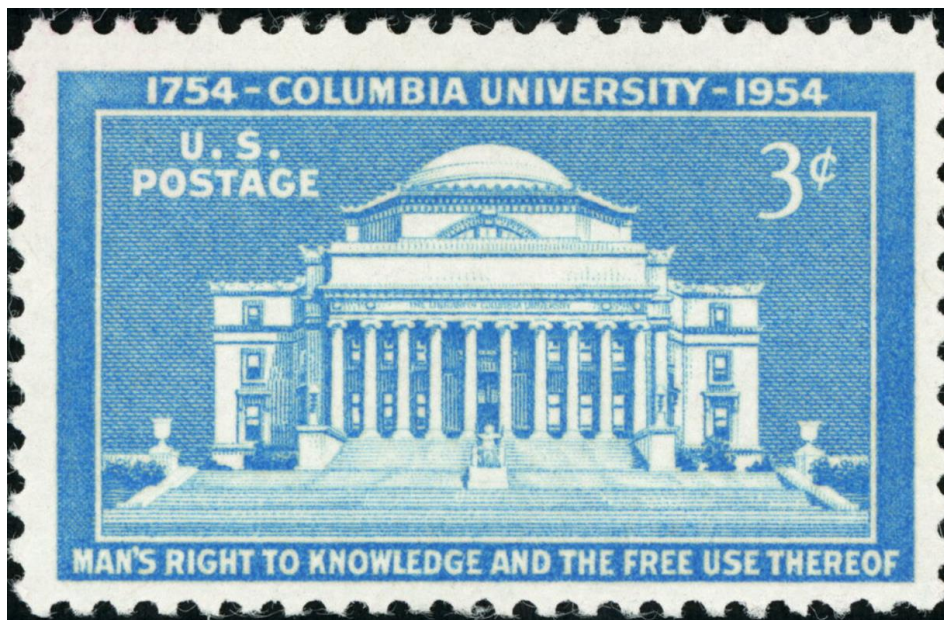
Osztárak Nemzeti Könyvtár
Ausztria, 1929
Michel AT 510

Raczyński Könyvtár
Lengyelország, 1935
Michel PL 309I

Kolumbiai Nemzeti Könyvtár
Kolumbia, 1941
Michel CO 436

A Columbia Egyetem Könyvtára
Amerikai Egyesült Államok, 1954
Michel US 649

Kubai Jose Marti Nemzeti Könyvtár
Kuba, 1956
Michel CU 553

Guayaquil Városi Könyvtár és Múzeum
Ecuador, 1958
Michel EC 980

Costa Rica-i Nemzeti Könyvtár
Costa Rica, 1959
Michel CR 546

Budai Vár – ma az Országos Széchényi Könyvtár székháza is

Magyarország, 1963

Michel HU 1792A

Philatelia Hungarica Katalógus HU 1848

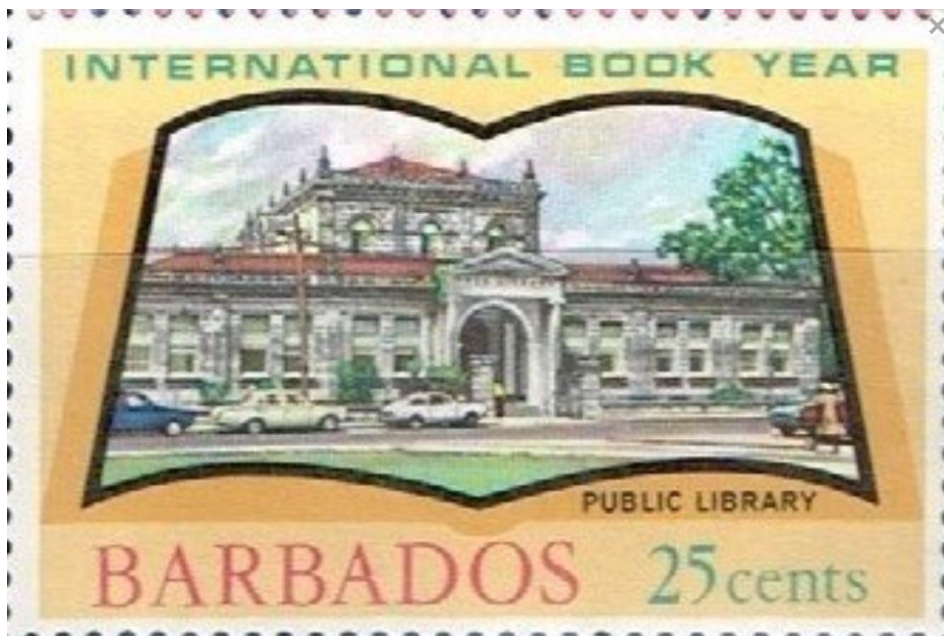
Alte Bibliothek (Régi Könyvtár, ma a Humboldt Egyetem Jogtudományi Kara és ennek szakkönyvtára üzemel benne), Berlin
Német Demokratikus Köztársaság, 1971
Michel DD 1663

Szerb Nemzeti Könyvtár
Jugoszlávia, 1972
Michel YU 1486

Modern Japan Irodalom Könyvtára
Japán, 1975
Michel JP 962

Barbadosi Nyilvános Könyvtár
Barbados, 1972
Michel BB 347

Nemzeti Könyvtár
Észak-Korea, 1973
Michel KP 1216

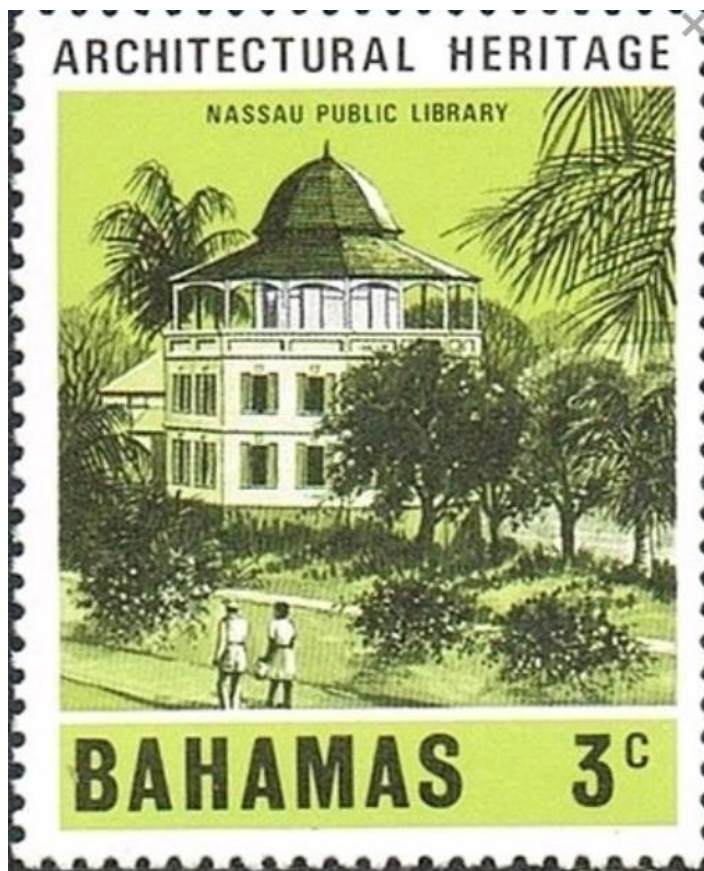
Tel Aviv-i Egyetem Elias Sourasky Könyvtára
Izrael, 1975
Michel IL 614T

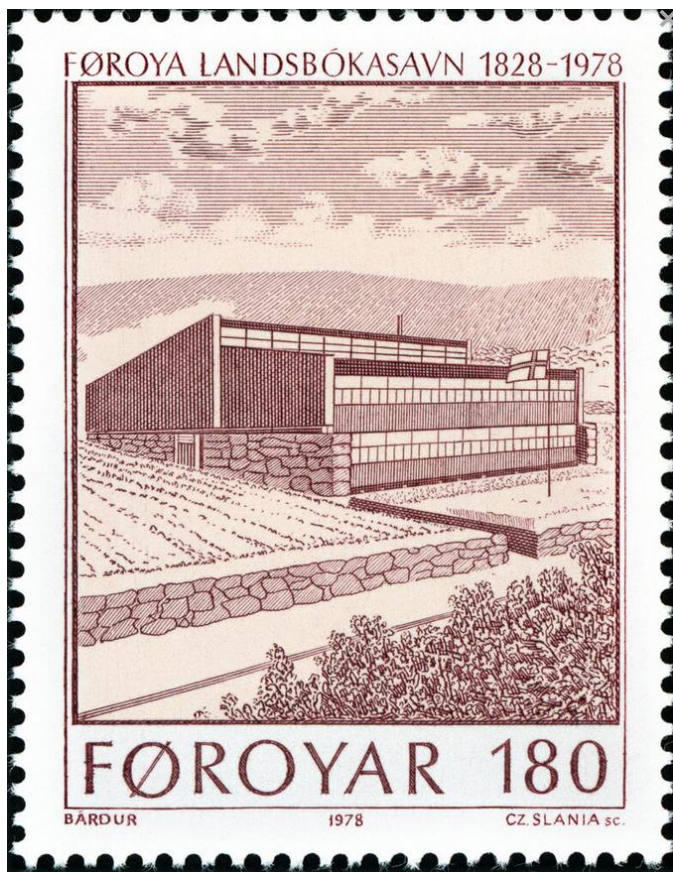
Nyilvános Könyvtár
Dominikai Közösség, 1975
Michel DM 454

Elefántcsontparti Nemzeti Könyvtár
Elefántcsontpart, 1975
Bélyeg szám CI 387

Nassaui Közkönyvtár
Bahama-szigetek, 1978
Michel BS 428

Feröer-szigeteki Nemzeti Könyvtár
Feröer-szigetek, 1978
Michel FO 40

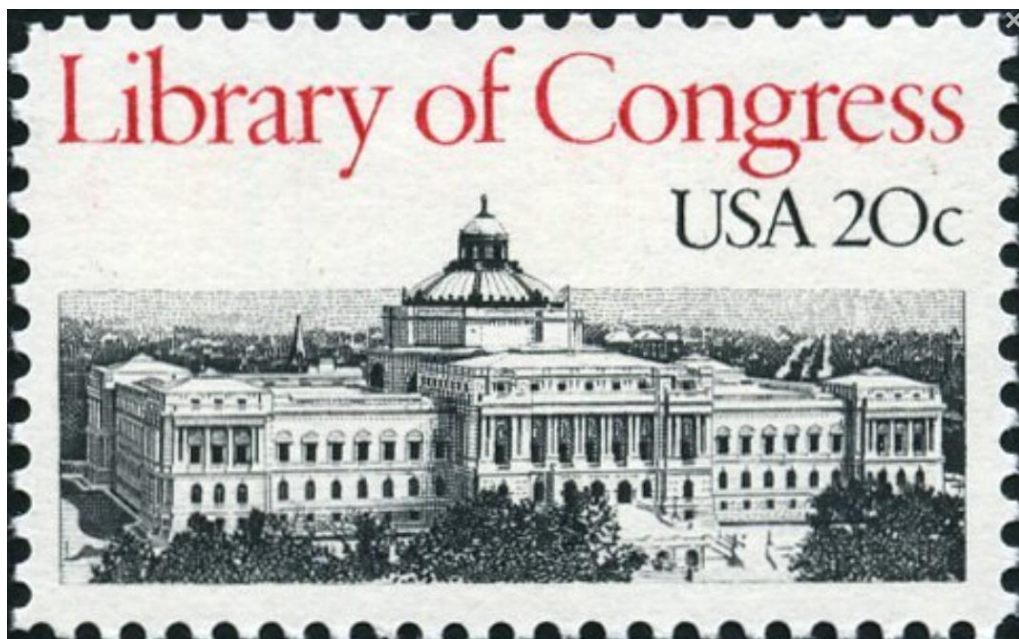
Hondurasi Nemzeti Könyvtár és Levéltár
Honduras, 1980
Michel HN 999

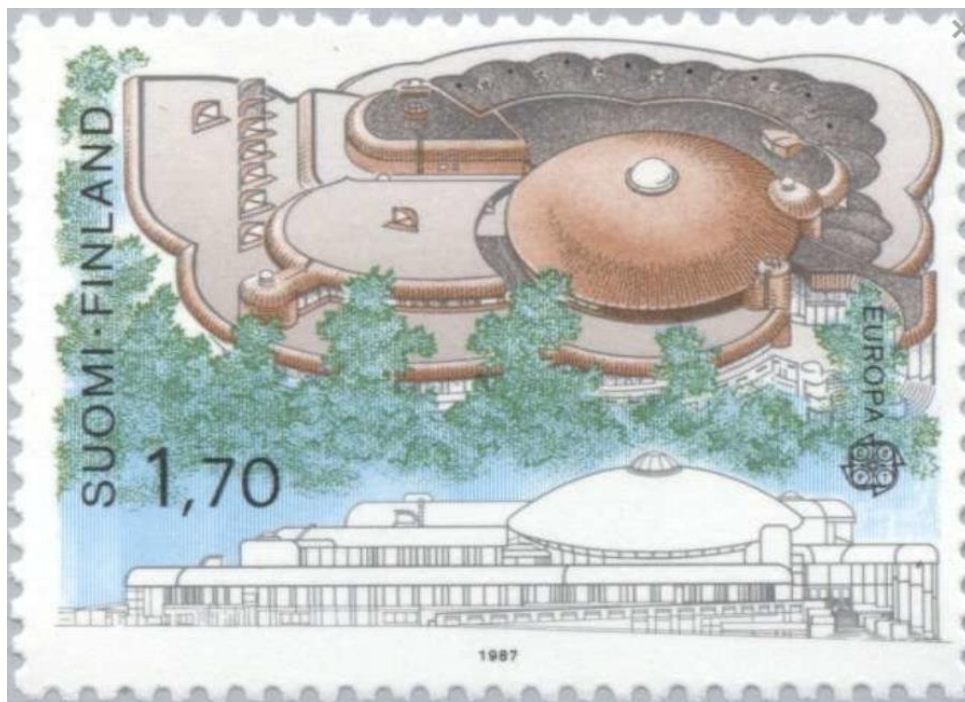
Colombói Nyilvános Könyvtár
Sri Lanka, 1980
Michel LK 537

Luxemburgi Nemzeti Könyvtár
Luxemburg, 1981
Michel LU 1030

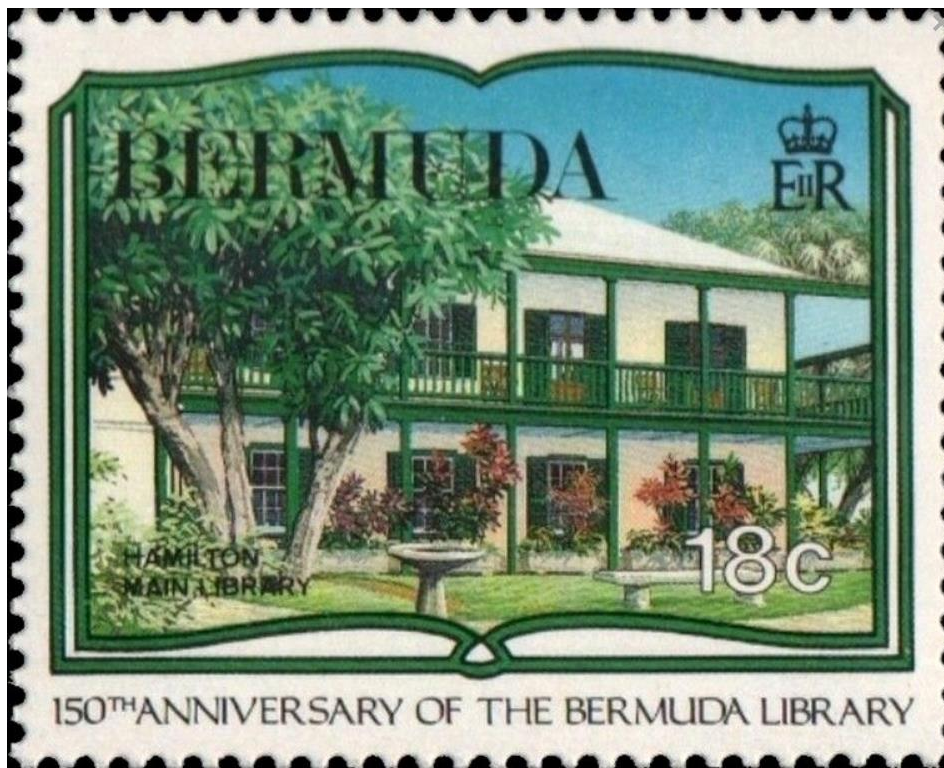
Kongresszusi Könyvtár
Amerikai Egyesült Államok, 1982
Michel US 1583

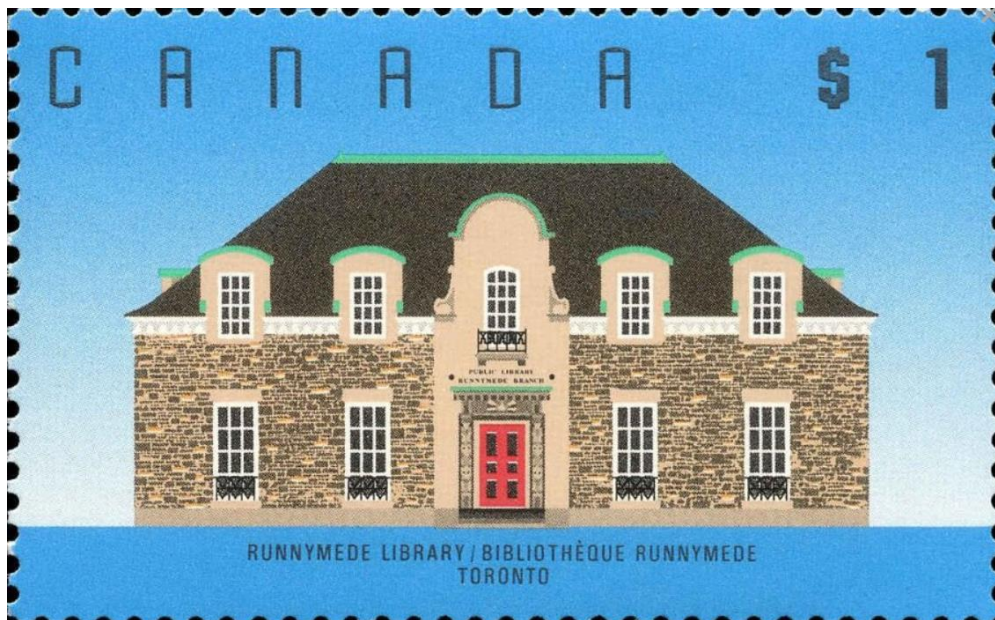
Finn Nemzeti Könyvtár
Finnország, 1987
Michel FI 1021

Nemzeti Könyvtár
Svédország, 1987
Michel SE 1428

Hamiltoni Központi Könyvtár
Bermuda, 1989
Michel BM 565

Runnymede Könyvtár
Kanada, 1989
Michel CA 1132a

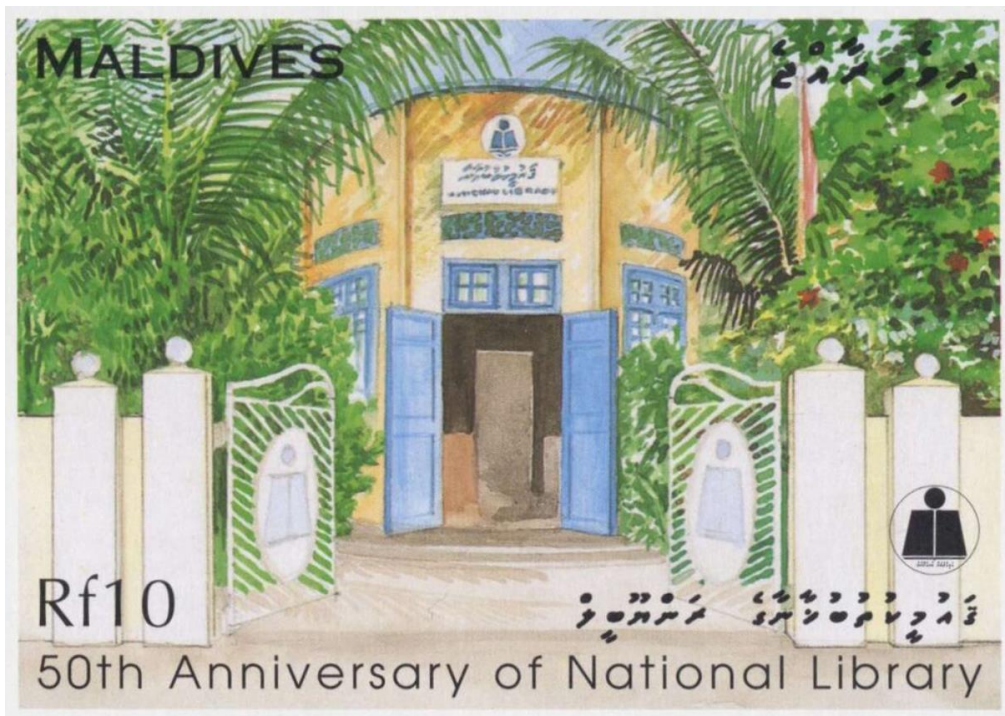
Brazil Nemzeti Könyvtár
Brazília, 1990
Michel BR 2383

Görög Nemzeti Könyvtár
Görögország, 1993
Michel GR 1840

Maláj Nemzeti Könyvtár
Malajzia, 1994
Michel MY 546

Nemzeti Könyvtár
Maldív-szigetek, 1994
Michel MV BL339

Oroszországi Állami Könyvtár
Oroszország, 1998
Michel RU 418v

Francia Nemzeti Könyvtár
Franciaország, 1996
Michel FR 3184

Fehérorosz Nemzeti Könyvtár
Fehéroroszország, 1998
Michel BY 235

Arubai Nemzeti Könyvtár

Aruba, 1999

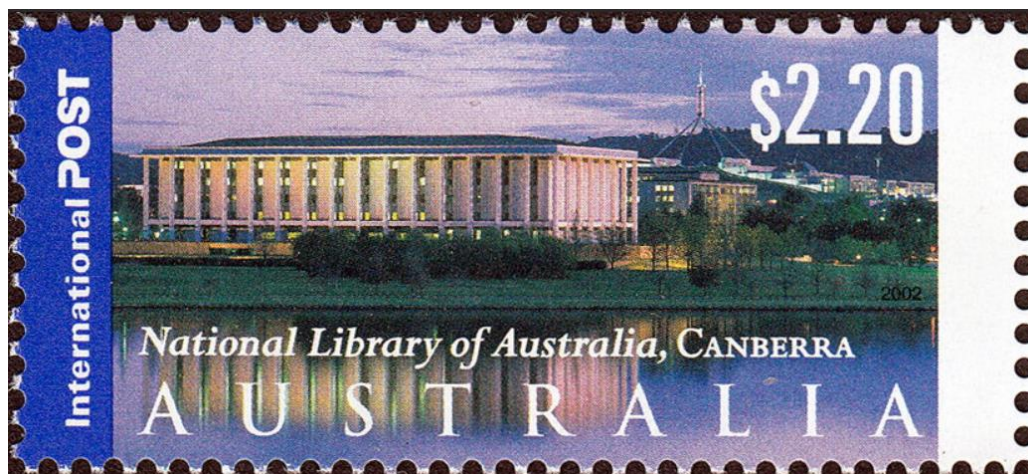
Michel AW 243

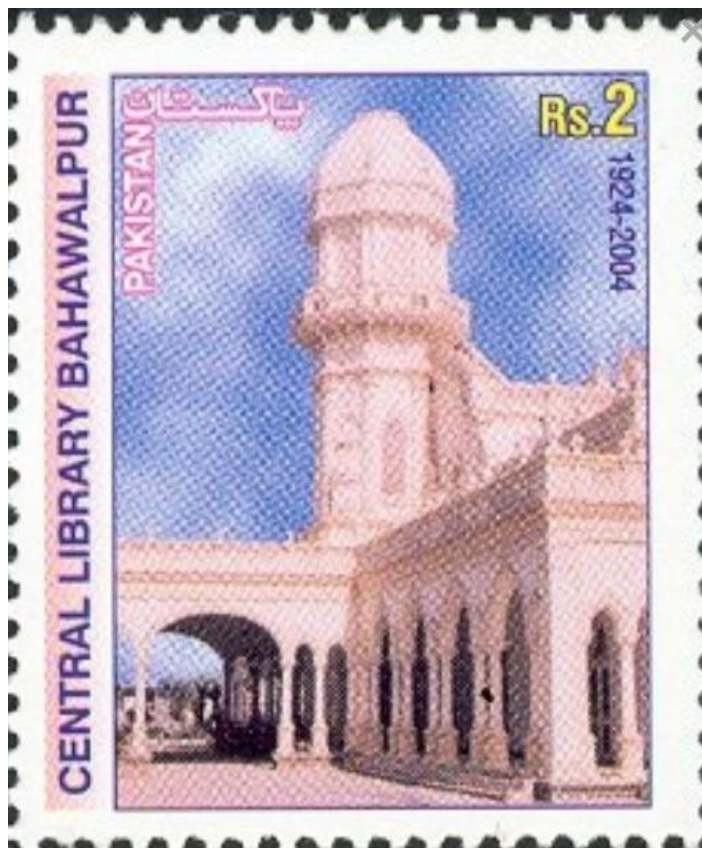
Dán Királyi Könyvtár
Dánia, 1999
Michel DK 1222

Nemzeti Könyvtár
Trinidad és Tobago, 2001
Michel TT 718

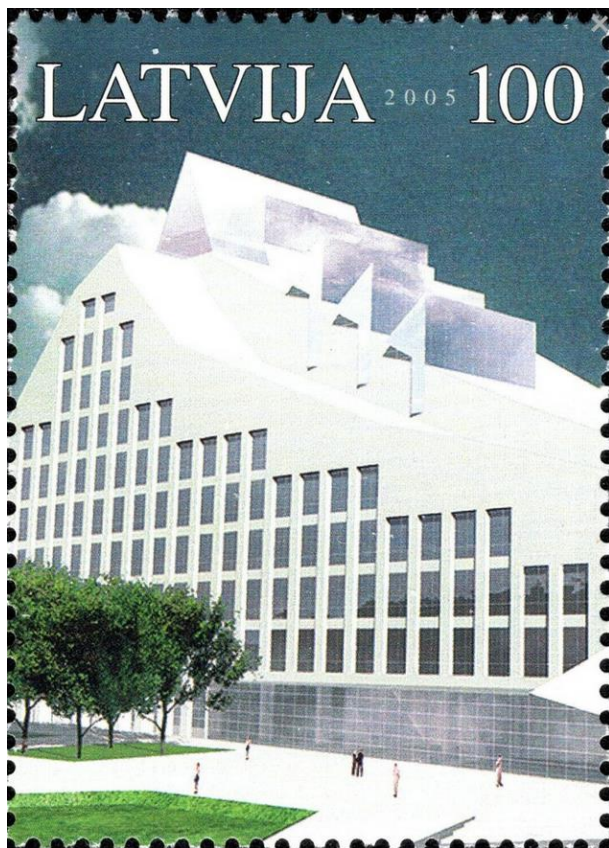
Ausztrál Nemzeti Könyvtár
Ausztrália, 2003
Michel AU 2154

Bahawalpuri Központi Könyvtár
Pakisztán, 2004
Michel PK 1207

Tádzsik Nemzeti Könyvtár
Tádzsikisztán, 2004
Michel TJ 324

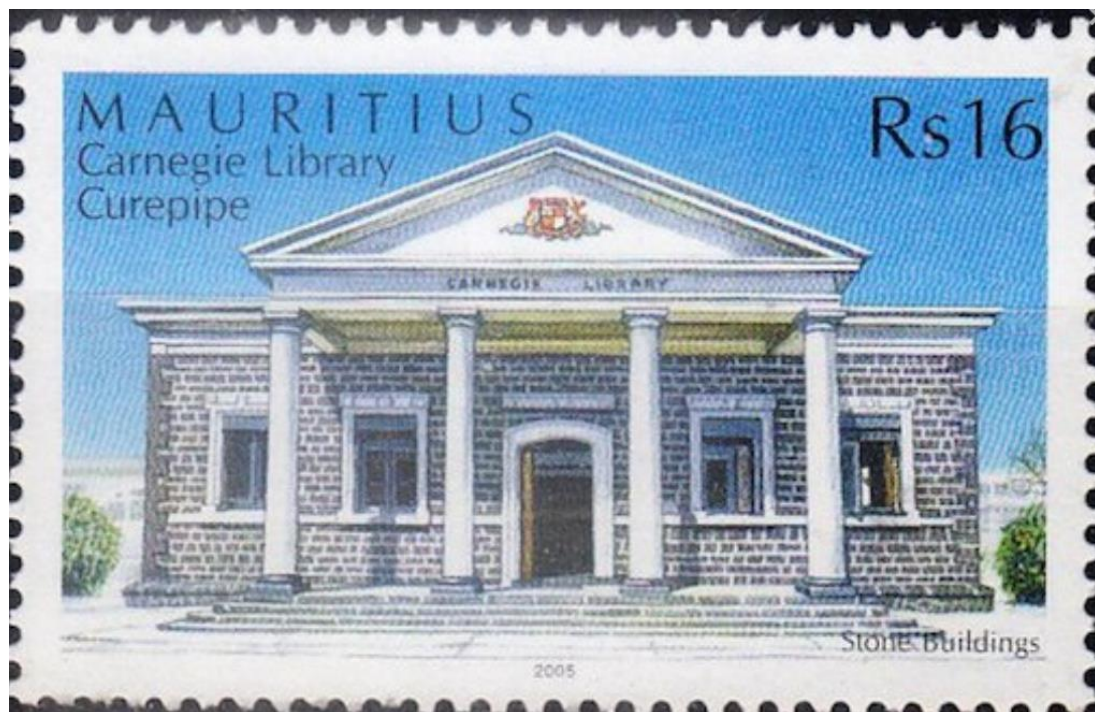
Lett Nemzeti Könyvtár
Lettország, 2005
Michel LV 642

Thaiföldi Nemzeti Könyvtár
Thaiföld, 2005
Michel TH 2404

Török Nemzeti Könyvtár
Törökország, 2005
Michel TR D249

Carnegie Könyvtár
Mauritius, 2005
Michel MU 1008

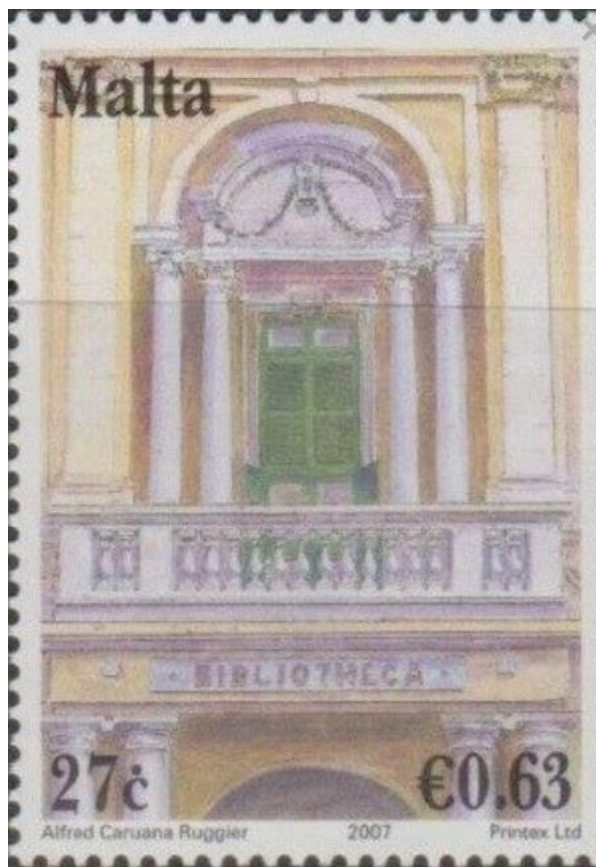
Bukaresti Egyetemi Könyvtár
România, 2005
Michel RO 5999

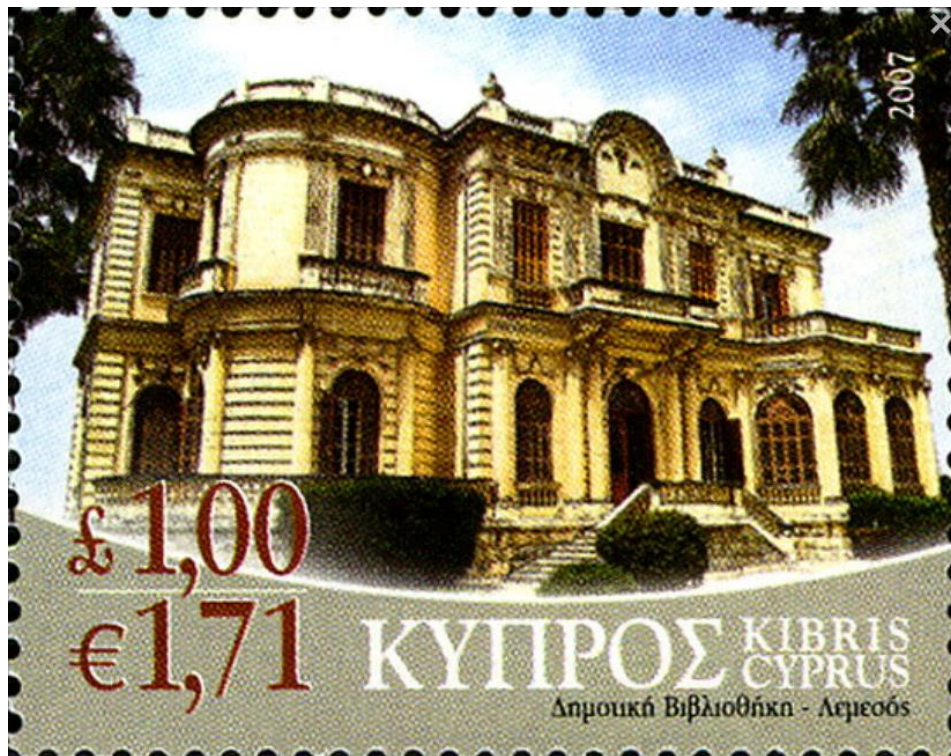
A Mexikói Autonóm Nemzeti Egyetem Könyvtára
Mexikó, 2006
Michel MX 3253

Gazi Huszrev Bej Könyvtár
Bosznia-Hercegovina, 2007
Michel BA 489

Máltai Nemzeti Könyvtár
Málta, 2007
Michel MT 1510

Limassol Városi Könyvtár
Ciprus, 2007
Michel CY 1106

Zágrábi Egyetemi és Nemzeti Könyvtár
Horvátország, 2007
Michel HR 798

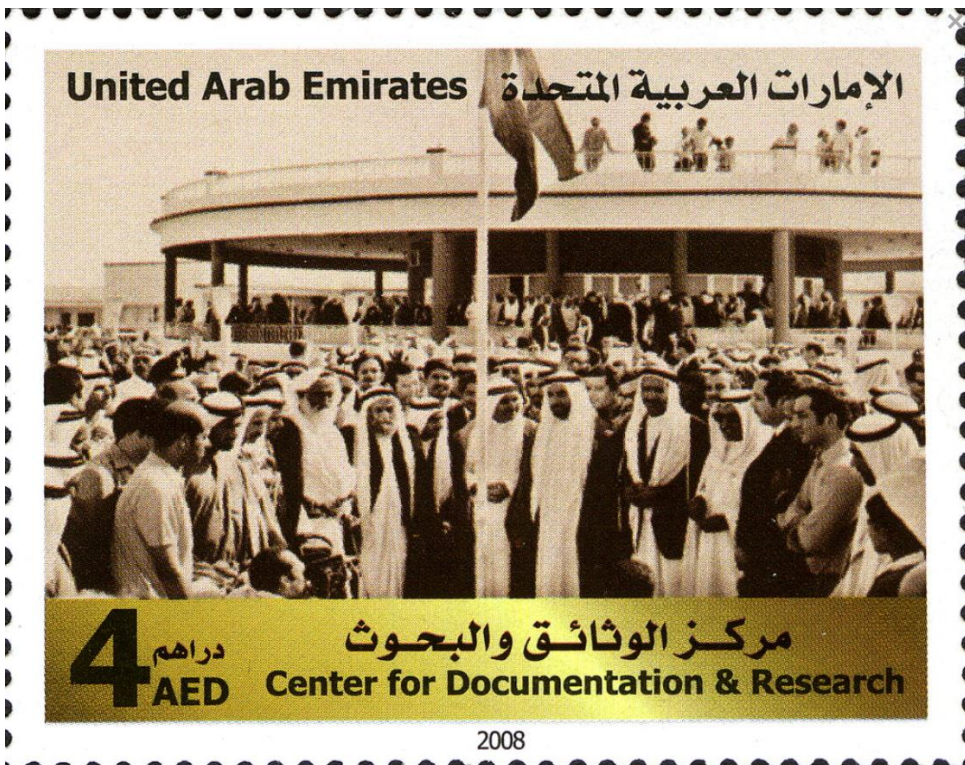
José Saramago Könyvtár
Portugália, 2007
Michel PT 3167

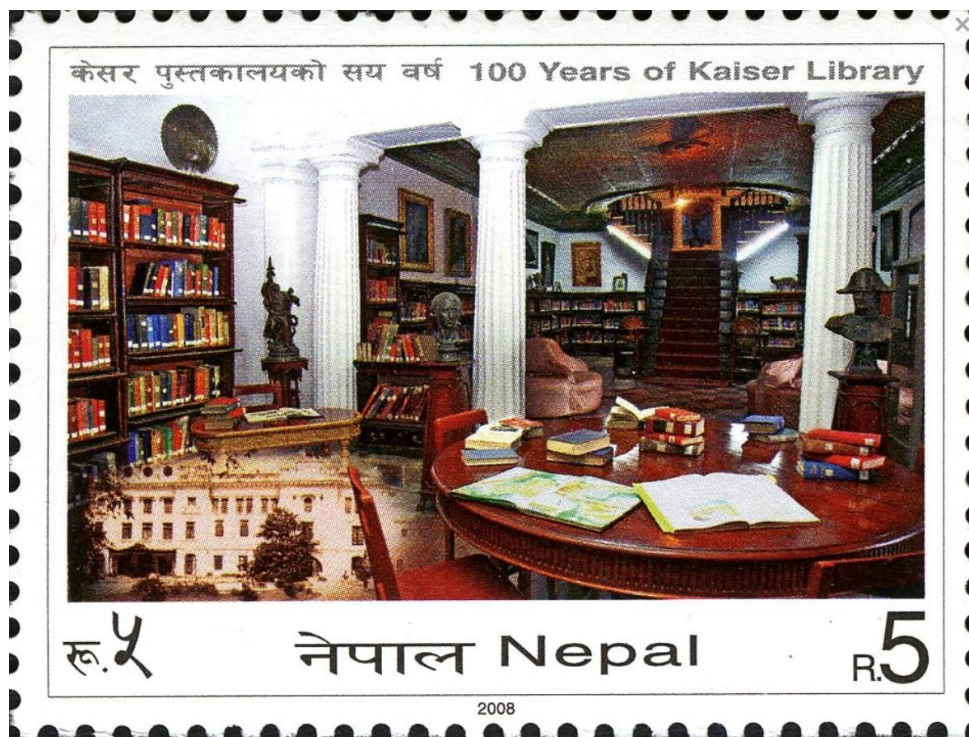
Egyiptomi Nemzeti Könyvtár

Egyiptom, 2008

Michel EG 2322

Dokumentációs és Kutatóközpont
Egyesült Arab Emirátusok, 2008
Michel AE 950

Kaiser Könyvtár
 Nepál, 2008
 Michel NP 950

Kínai Nemzeti Könyvtár
Kína, 2009
Michel CN 4079

Kirgiz Nemzeti Könyvtár
Kirgizisztán, 2009
Michel KG 596A

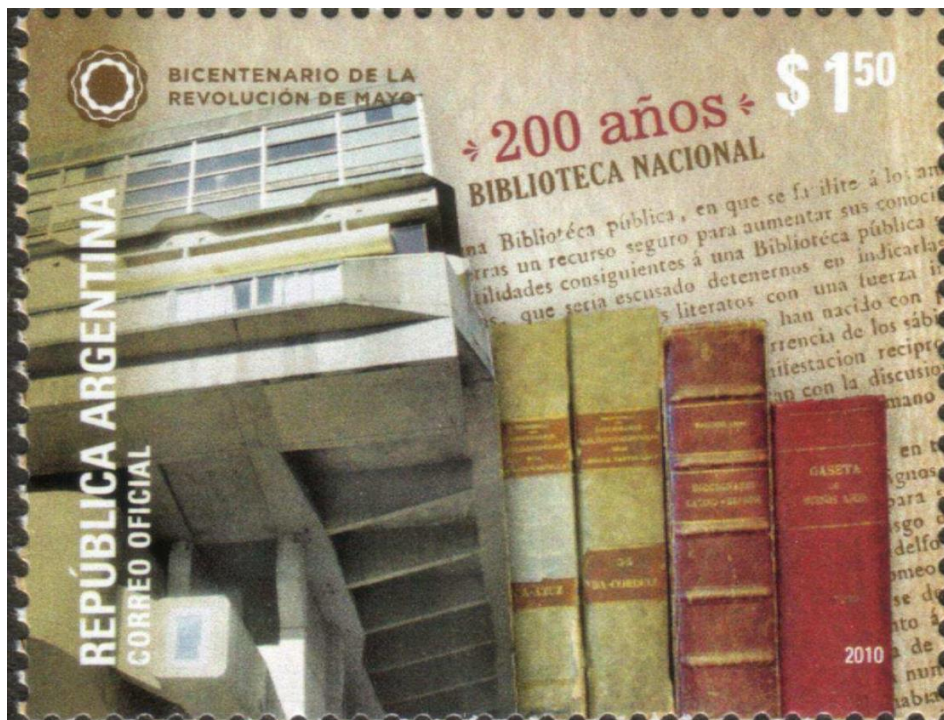
Azeri Nemzeti Könyvtár
Azerbajdzsán, 2009
Michel AZ 748A

Rampur Raza Könyvtár
India, 2009
Michel IN 2377

Vatikáni Szentszéki Könyvtár
 Vatikán, 2009
 Michel VA 1644

Argentín Nemzeti Könyvtár
 Argentína, 2010
 Michel AR 3368

Országos Széchényi Könyvtár – Budai Vár
Franciaország, 2011
Michel FR 5075

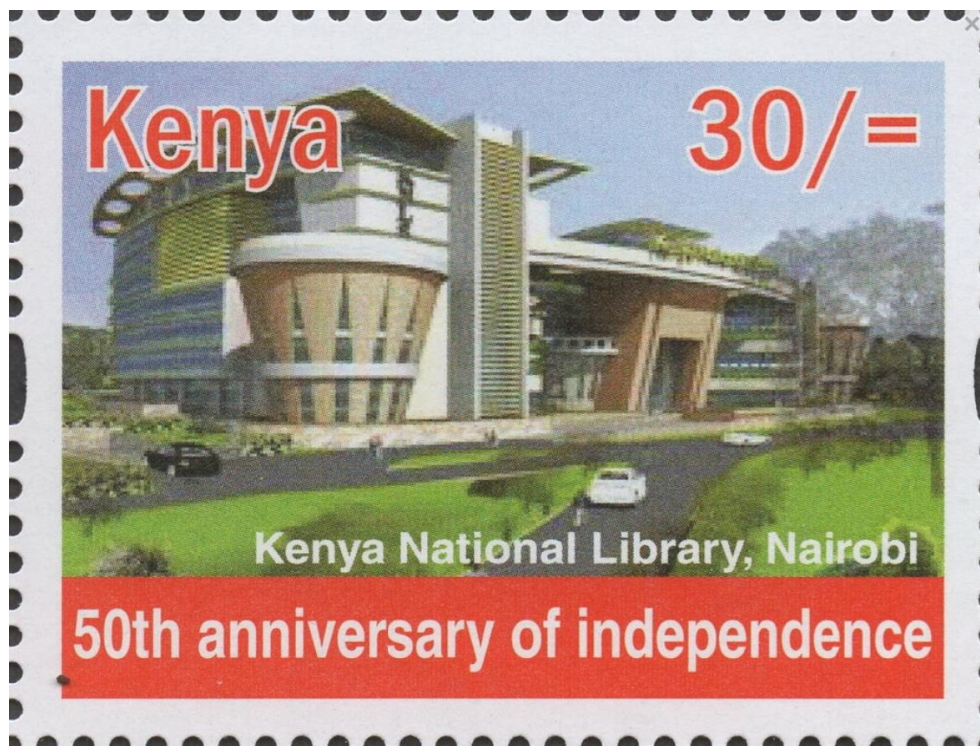
Kongresszusi Könyvtár
Bolivia, 2012
Michel BO 1905

Nemzeti Könyvtár
Paraguay, 2012
Michel PY 5174

Chilei Nemzeti Könyvtár
Chile, 2013
Michel CL 2475

Kenyai Nemzeti Könyvtár
Kenya, 2013
Stanley Gibbons KE 948

Yachay Tech Könyvtár
Ecuador, 2014
Michel EC 3606

Etióp Nemzeti Levéltár és Könyvtár
 Etiópia, 2015
 Michel ET 1958

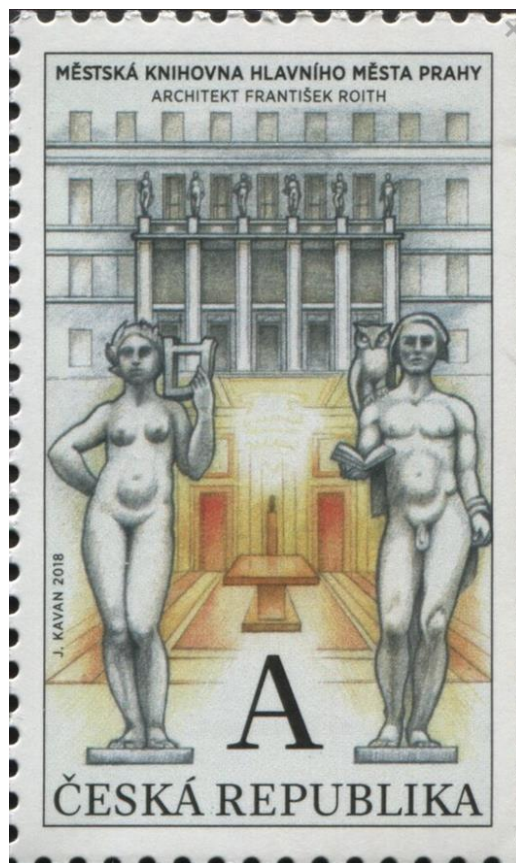
Központi Nemzeti Könyvtár
Olaszország, 2015
Michel IT 3861

Gibraltári Helyőrségi Könyvtár
Egyesült Királyság – Gibraltár, 2017
Michel GI 1812

Szent Cirill és Szent Metód Nemzeti Könyvtár
Bulgária, 2018
Michel BG 5398

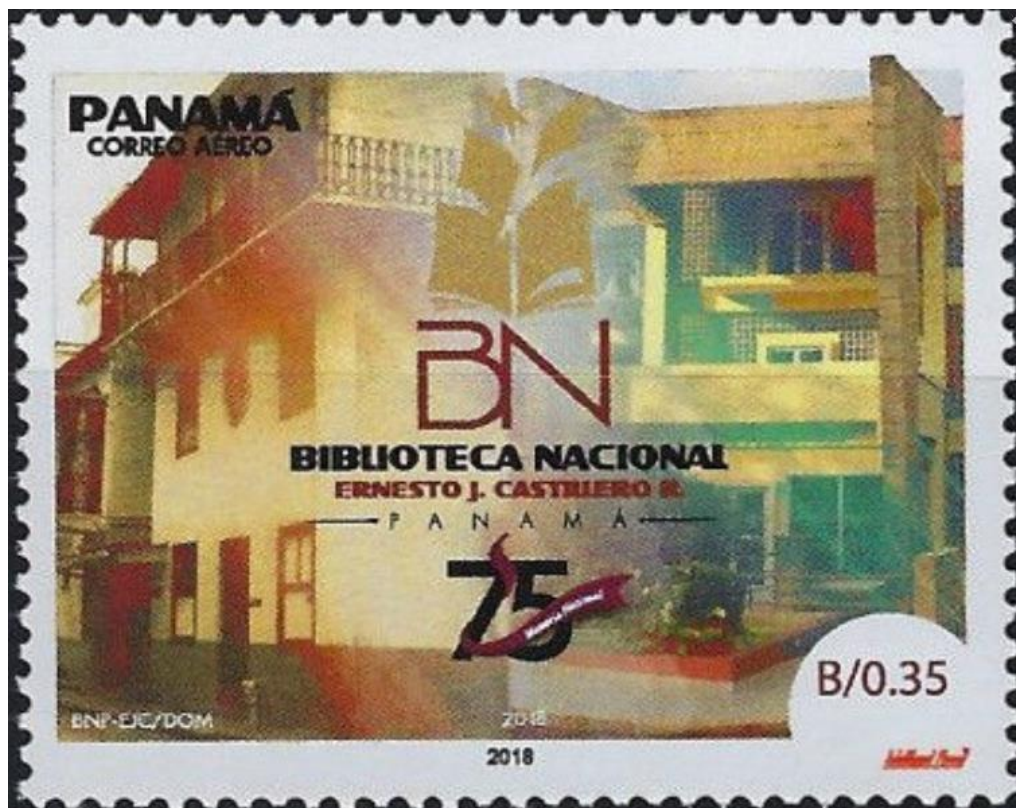
Prágai Városi Könyvtár
Csehország, 2018
Michel CZ 959

Katari Nemzeti Könyvtár
Katar, 2018
Michel QA 1490

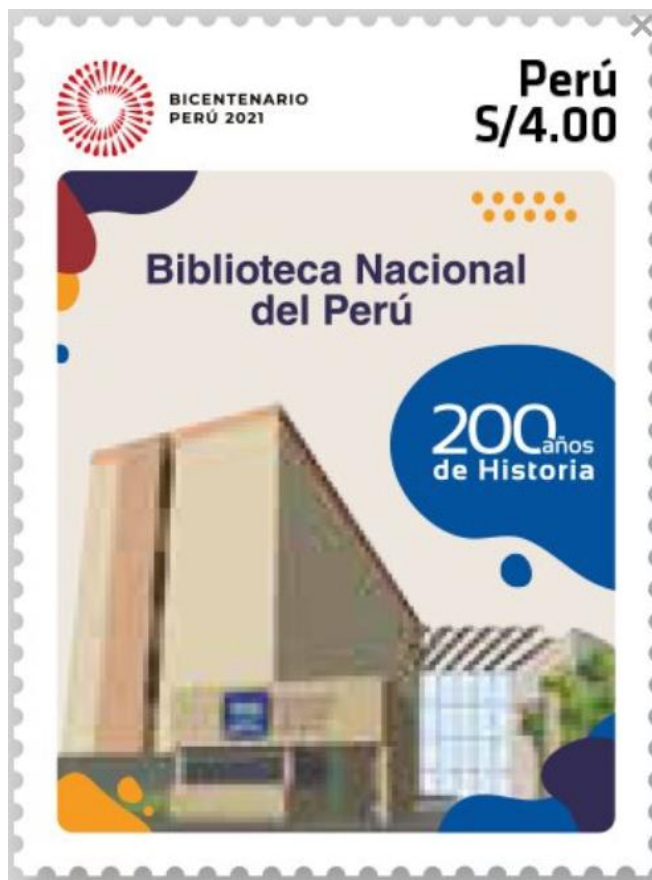
Izlandi Nemzeti Könyvtár
Izland, 2018
Michel IS 1549

Panamai Nemzeti Könyvtár
Panama, 2018
Yvert et Tellier PA 1275

Ўзбег Немzeti К6nyvt6r
Ўзбегист6н, 2020
Michel UZ 1414

Perui Nemzeti Könyvtár
Peru, 2021
Michel PE 2911

Naszman Központi Könyvtár
Dél-Korea, 2022
Yvert et Tellier KR 3375

